

Učiteljski Tovariš

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Pretirane zahteve. — Učiteljski pravnik. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Zahvala.
— Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

„Pretirane zahteve“.

II.

Najmanj pa nam ugaja tista lakonična zavrnitev vseh naših zahtev. Človeku se zdi, kakor da mislijo gospodje, ki nam režejo kruh, da jih prosimo milosti, a da ne zahtevamo svojih pravic.

Na vsem širokem svetu ni stanu — morda je delavski stan v tem oziru našemu stanu najslabši — ki bi se moral toliko boriti za svoje opravičene, v zakonu utemeljene zahteve, kot je učiteljski stan. Če stopimo torej s svojimi zahtevami pred deželno zbornico, smo do tega koraka primorani že zavoljo tega, ker gledamo učitelji ob sebi druge stanove, ki nimajo tako važnega poklica kot je naš, ki pa uživajo za manj važno in za manj odgovorno delo boljše službene prejemke.

In človeku se vendar milo stori, če vidi, da trpi po ne lastni krivdi pomanjkanje, a še milejše se mu stori, ko vidi, kako tesno in obmejeno mora živeti nedolžna njegova družina, a trikrat milo se mu stori, ko čuje, kako bagatelno se rešujejo njegove prošnje, kako brez sočutja, kako vsaj brez navidezne dobre volje se mečejo njegove peticije v koš brez dna!

Besede g. poročevalca Višnikarja so vseskozi hladne in kažejo nekako nevoljo, ki nemara prešinja naše deželne očete spričo množicah se naših peticij. Seveda zbuja hladnost zopet hladnost, in človeku, ki se potaplja, pa ga neče rešiti gledalec na bregu, ugasne simpatija, ki jo je gojil do njega.

Zdi se nam umestno, da ponatisnemo tudi odstavek Višnikarjevega govora, s katerimi je utemeljeval pokop naših prošenj.

G. poslanec Višnikar je govoril dne 3. m. m. tudi tako-le:

„Priznati se mora, da naše učiteljstvo glede na važnost ljudskega šolstva in v primeri z državnimi in tudi deželnimi uradniki ni dobro plačano. Vendar se tudi ne sme zamolčati, da so nekatere njegove zahteve pretirane.

Ako bi se hotelo ustreči vsem željam učiteljstva, bi se potrebščina pri ljudskem šolstvu pomnožila približno tako:

a) Pri petletnicah po 100 gld. (v Ljubljani po 200 gld.) za 63.720 gld., b) pri aktivitetnih dokladah za 51.700 gld., c) pri stanarinah okroglo 30.000 gld., d) pri drugačni razdelitvi odstotkov v štatusu v smislu prošenj 12.700 gld., e) pri opravilninah približno 26.300 gld., f) pri pokojni-

nah, preskrbninah učiteljev, vdov in sirot gotovo nad 15.500 gld., vsega skupaj tedaj nad 200.000 gld. ali 400.000 K.

Poleg tega se zahteva še ustanovitev meščanskih šol, katerih vsaka bi deželo stala okolo 18.000 K.

Da tolike nove obremenitve deželnih financ naša dežela v sedanjem času ne premore, je jasno.

Z novim pokojninskim zakonom, ki ga je visoki deželni zbor sklenil v seji dne 26. mal. travna t. l., se je kolikor mogoče ustreglo opravičenim željam učiteljstva. Šli smo precej daleč s prepričanjem, da je bila tu pomoč najnujnejša in da se zakon ne sklepa samo za par let.

Tudi zakon z dne 14. vel. travna 1898., št. 25. dež. zak. se glede razdelitve odstotkov v posameznih plačilnih razredih ne more že čez dve leti prenarajati. Zahteva, da se že pri uvrstitvi učiteljev v štatus ozira na čas, ko je kdo prestal izpit učne usposobljenosti, in na vojaška leta, je neutemeljena in težko izvršljiva. V štatusu se more uvrstiti učitelj šele z dnevom, ko je imenovan definitivnim. Tako se splošno godi tudi pri drugih branšah.

Vojni zakon daje pripravnikom, ki redno nadaljujejo svoje študije, ugodnosti, da lahko zadoste vojaški dolžnosti v nadomestni rezervi.

Službena doba 40 let velja celo za tiste državne uradnike, ki so dovršili visoke šole. Učitelji pa lahko pridejo več let prej do stalne službe. Vsled tega se želji na skrčenje službene dobe na 35 let vsaj pri sedanjih razmerah ne more ustreči.

Opravnine so sicer nizke, a vendar so učitelji kot voditelji šol, ki imajo poleg opravnin tudi prosto stanovanje in navadno tudi vrte, v tem oziru na boljsem kakor drugi učitelji.

Naravnost neutemeljena je pa zahteva za aktivitetne, v pokojnino vštene priklade. Učitelj ali uradnik ne more biti hkrati aktiven in vpokojen. Ako dotičnik ni aktiven, tudi ne more dobivati aktivitetne doklade, kakor ne aktiven uradnik ali učitelj pokojnine. Pokojnina in aktiviteta sta si v protislovju.

Po mojem mnenju bi bilo bolje, opustiti take nedosegljive zahteve, s katerimi se le pobijajo druge opravičene težnje.

Državni uradniki — v ožjem pomenu — in sluge dobivajo aktivitetne doklade, državni učitelji in profesorji pa stanarine, tedaj državni uslužbenci aktivitetno

doklado ali pa stanarino, ne obojega. Na Kranjskem imamo sedaj 355 šol in 628 učiteljskih oseb.

Vsi voditelji 355 šol in tudi vsi definitivni učitelji in učiteljice v Ljubljani imajo že ali prosto stanovanje ali pa stanarine in se jim poleg tega ne morejo priznati še aktivitetne doklade.

Ako bi se peticiji ljubljanskih učiteljev povsem ustreglo, bi dobil n. pr. učitelj I. plačilne vrste poleg plače 800 gld. aktivitetno doklado 200 gld., stanarino v znesku 250 gld. in 6 petletnic po 100 gld. 600 gld., skupaj poleg plače še 1050 gld.

Kot vodja še posebej opravičeno in višjo stanarino.

Državni uradniki 11., 10. in 9. plačilne vrste se pomaknejo samo dvakrat v višjo plačilno stopnjo po 100 gld., skupaj za 200 gld. Aktivitetne doklade pa dobivajo v Ljubljani po 150, oziroma 200 in 250 gld., in v krajih do 10.000 prebivalcev po 100, oziroma 150 in 200 gld. Uradnik 9. razreda more tedaj dobiti petletnic in aktivitetne doklade v Ljubljani skupaj samo 450 gld., zunaj Ljubljane 400 gld., uradnik 11. razreda pa 350, oziroma 320 gld.

Ako je tudi življenje v Ljubljani nekoliko dražje kakor na deželi, imajo vendar ljubljanski učitelji poleg višjih prejemkov, posebno tisti, ki imajo otroke, to ugodnost, da jih vzgoja otrok mnogo manj stane.

Težko se mi bode ugovarjalo, ako trdim, da se je v prvi vrsti ozirati na učitelje, službeče na večrazrednicah po deželi, kateri nimajo prostega stanovanja in navadno tudi nikakega postranskega zaslužka.

Po mojem mnenju bi se morala pred vsem tem učiteljem podeliti stanarina. Tudi pri zgradbah novih šolskih poslopij naj bi se gledalo za primerna stanovanja učiteljem.

Izkušnja uči, da je za taka mesta manj prosilcev, da jih pa za glavno mesto ne primanjkuje.

Priznati se mora tudi, da so petletnice po 40 gld. na leto vobče in v primeri z drugimi deželami zelo pičle. Kadar se bodo izboljšali aktivitetni užitki učiteljev in učiteljic, se bode poleg navedenih stanarin moralo ozirati tudi na primerno zvišanje petletnic.

Finančni odsek se tudi glede te točke za sedaj, oziroma se na neugodno in negotovo finančno stanje, ni mogel odločiti, predlagati primerne zvišanja.

Plače provizoričnih učiteljev in učiteljic so res pičle, a pomisliti je, da začetniki niso nikjer dobro plačani, in da se tudi avskultanti, suplenti in praktikanti raznih uradov v tem oziru ne morejo zavidati in da morajo mnogokrat dolgo časa brezplačno služiti. Tudi stanovanj in stanarin ne dobivajo ti uslužbeni.

Skupna potrebščina pri normalnošolskem zakladu znaša l. 1900. po proračunu finančnega odseka 935.866 K, pri pokojninskem zakladu po odbitku tega, kar učiteljstvo plačuje, 68.338 K in pri šolskih zgradbah 12.000 K, vsa potrebščina pri ljudskem šolstvu tedaj 1.016.254 K.

Ker znaša vsa potrebščina pri deželnem zakladu 3.056.259 K, spada tretjina vse deželne potrebščine na ljudsko šolstvo.

Ker je pri deželnem zakladu pri obstoječih prikladah že itak primankljaja nad 60.000 K, bi se morala 40% naklada na neposredne davke, katera znaša 1.294.361 K, prav izdatno izvišati, ako bi se hotelo prošnjam učiteljstva kolikaj vstreči. Šolska potrebščina bi v kratkem absorbirala vso 40% naklado na vse direktne davke.

Uvidelo se bode, da dežela pri teh okolščinah ne more ustreči vsem opravičenim željam, in da se moramo resno vprašati, ako nismo že prišli do mesta, da si rečemo: Do tu in ne dalje.

Naše šolstvo se je v poslednjih 30 letih po uvedbi državnega šolskega zakona z dne 14. vel. travna 1869. l. nepričakovano močno razvilo, s tem so pa tudi stroški ogromno narasli. Dočim je pred 24 leti znašala potrebščina okolo 400.000 K, znaša že sedaj nad 1.000.000 K, državni donesek pa vsotico 4344 K!

Gibanje ljudskega in meščanskega učiteljstva v celi državi kaže na to, da ministrstvo temu važnemu vprašanju nasproti ne bode moglo več ostati pasivno, ampak da bode morala država priti na pomoč deželam. Posebno ubožnejšim deželam ni mogoče dati učiteljem tega, kar je država dala svojim uradnikom in profesorjem, ter morajo večkrat odklanjati tudi opravičene zahteve.

Za našo deželo bode prihodnje leto pravo kritično leto, zlasti ako bode treba s 1. januarjem l. 1901. pričeti vračati državi potresno posojilo 1.000.000 K z obrestmi vred, in ako izgubimo še deželno naklado na žganje, katera je lansko leto znašala 868.000 K.

Finančni odsek tedaj tudi glede petletnic in stanarin za sedaj ne more nasvetovati nikakega poviška, dokler se ne pojasni razmerje med deželo in državo in ne pokaže tudi finančni efekt letos sklenjenega pokojninskega zakona, ter predlaga:

Deželni zbor skleni:

1. Poročilo deželnega odbora o peticiji „Slovenskega učiteljskega društva“ za izboljšanje gmotnega stanja kranjskega učiteljstva (priloga 35.) se jemlje na znanje.

2. Deželnemu odboru se nalaga, da uvažuje vprašanje, kako in v koliki meri bi se moglo učiteljstvu zvišati petletnice in podeliti stanarine, da se preveč ne obremenijo deželni zaklad.

3. Da se z utemeljeno prošnjo, v kateri je izkazati razvoj in potrebščino ljudskega šolstva v poslednjih 30 letih, obrne do c. kr. vlade, da dovoli deželi primeren prispevek, oziroma odstopi deželi del državnih dohodkov v delno pokritje vedno raztoče potrebščine pri normalnošolskem zakladu.“

Ne bomo se trudili, da bi iznova dokazovali in utemeljevali opravičenost svojih zahtev, saj se je to dovoljno zgodilo v naših obširnih prošnjah, ki so znane našim bralcem do zadnje pike.

V kratkih besedah je vsa stvar ta-le: Učitelji imamo zakon, ki ga je sankcioniral cesar sam. Ta določa, kakšni naj bodo prejemki učiteljstva. Učiteljstvo zahteva, da se mu da, kar mu gre. In to je naš greh! *Od teh svojih zahtev pa vkljub vsi volji in nevolji ne odstopimo niti za pol lasú, nego bomo napeli vse svoje sile, da spravimo državni zakon v življenje. Učiteljstvo se je že do grla nasitilo gladú, in enkrat bi tudi že rado sedlo za polno mizo, da bi bilo končno vendar deležno onega sladkega občutka, ki ga zbuja zavest, da uživa človek za svoje — kot je to v našem slučaju — priznano in uspešno delo pravično plačilo!* Kaj bi nam neki rekli tovarisi, katerih zaupanje visi na nas kot pogledi žejnega potnika na čaši hladilne pijače, ako bi držali križema roke in rekali: Naj gre, kakor hoče!

Mi torej ne odnehamo za nobeno ceno od svojih zahtev in če si nakopljemo na glavo tisoč zamer! Zakaj prepričani smo, da imamo v tem pogledu vse učiteljstvo brez izjeme na svoji strani, v prvi vrsti seveda svoje ožje somišljenike, ki so čista pšenica na našem polju, dasi nam bodo naši neprijatelji

„temeljito“ dokazovali in seveda tudi dokazali, da smo mi le ljulika. Pa bodisi, da smo to ali ono, dognana in neopovrtna resnica je, da smo baš mi, ki se tako radikalno potevamo za pravice vsega učiteljstva, v ogromni večini!

Mi torej govorimo v imenu lepih stotin izmučenih delavcev na polju narodne prosvete, in zavoljo tega nas navdaja prepričanje, da ne ostane naš glas glas vpijočega v puščavi!

Česar se je gospod poročevalec najbolj oprijel, so zahtevane aktivitetne, v pokojnino vštene doklade. Vemo dobro, da kdor je aktiven, ne more biti vpokojen, in kdor je vpokojen, ne more biti aktiven. A takisto je tudi res, da kdor je vpokojen, več ne funkcijonira in obratno. Pa glejte! Funkcijske doklade se vštavajo v pokojnino, kakor bi se aktivitetne za nobeno ceno ne smele! To je logika, ki jo Bog razume! No, učiteljstvu je pač egalno, ali dobiva aktivitetne ali draginjske ali kakršnekoli doklade, glavna stvar je, da jih dobiva! Zatorej pa se nam zdi najneumestnejša zabela gospoda poročevalca, da se s takimi nedosegljivimi zahtevami le pobijajo druge opravičene težnje.

O vsem drugem molčimo! Molčimo tudi o tem, da se za uboge ljubljanske suplente in supletinje ni našlo solda, ki bi jim ga dali, da bi si mogli plačevati stanovanje. Saj se za mesečnih 33 gld. vsak nerazvjen človek lahko oblači in hrani in si plačuje drago stanovanje, pa še lahko vsak mesec nese nekoliko čistega preostanka v hranilnico! Saj tako delajo vsi naši kolegi in kolegije, a se drznejo večno in večno moledovati za izboljšanje svojih plač!

Torej o vsem tem molčimo! Naši čitatelji si bodo gotovo napravili svojo sodbo o vsem, kar je govoril gospod poročevalec dobrega, kaj slabega! Nam bi ob daljšem razmotrivanju preveč narasle te vrstice, a moramo skopariti s tesnim prostorom.

Nekaj pa imamo še na jeziku, česar ne moremo zamolčati. To bodi adresovano našim slovenskim državnim poslancem, ki jih družijo v spanju pravičnika „Slovenska krščansko-narodna zveza!“ Ti zastopniki slovenskega naroda v dunajskem parlamentu niso še mezinca ganili za slovensko učiteljstvo, med tem ko so poslanci drugih strank in narodnosti govorili že svojo besedo v prilog avstrijskega učiteljstva. To brezprimerno prezirljivost in molčečnost najstrožje obsojamo in izjavljamo, da igra v njih zvezi krščanstvo zgolj komedijo! Mi si želimo več krščanstva v dejanju, a manj na jeziku! Kdor hoče, ta razume!

Tudi tem gospodom bo treba povedati, kadar bodo zopet hoteli, da jih volimo, kaj hočemo mi od njih! Naša sila je priklopela že do viška, in valovi našega opravičenega razburjenja pluskajo daleč po slovenski domovini.

Ne kličite vraga!

Kako in kaj, o tem pri priliki.

Vsem in vsakemu pa to-le: *Mi nismo kot lilije na polju, mi smo pošteni delavci, ki hočemo za pošteno delo pošteno plačilo!*

Učiteljski pravnik.

-Priobčuje „Pedagogiško društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Učiteljske pravice v intelektualnem (duševnem, moralnem) obziru.

B.

Okrajni šolski svet.*)

Okrajni šolski svet ima višji nadzor nad ljudskimi šolami v dotičnem šolskem okraju. Šolski okraji na

*) Glej: Orožen, Ustavoznanstvo!

Kranjskem se strinjajo s političnimi okraji, kar zadeva njih okoliše. Na Štajerskem n. pr. se strinja šolski okraj s sodnijskim okrajem. Mesta s posebnim občinskim zakonom ali statutom (n. pr. Ljubljana) so poseben šolski okraj.

Člani okrajnega šolskega sveta so: a) Predstojnik političnega okrajnega oblastva kot predsednik. b) Eden duhovnik za vsako tistih verozakonskih družeb, katerih dušno število znaša v okraju čez 2000. Izvolitev gre škofijskemu oblastvu, oziroma senijoratu. c) Dva zvedenca v učiteljstvu, katera se izvolita od okrajne učiteljske skupščine. d) Dva uda, izvoljena od okrajnega zastopa; kjer pa okrajnih zastopov ni, voli dva uda deželni odbor. Predsednikovega namestnika voli okrajni šolski svet.

V mestih s posebnim statutom so člani mestnega šolskega sveta, ki ima področje krajnega in okrajnega šolskega sveta: 1. Predsednik je župan; njegov namestnik v mestnem magistratu nadomestuje njega tudi v predsedništvu mestnega šolskega sveta. 2. Vsaka verozakonska družba, katere dušno število šteje čez 500 duš, ima v zastopu po enega duhovnika. 3. Učiteljska skupščina mestnega šolskega okraja voli iz svoje srede dva uda. 4. Občinski zastop voli iz svoje srede ali izmed drugih dva uda. 5. Šolski nadzornik mestnega šolskega okraja.

Okrajni šolski svet se shaja najmanj po enkrat v mesecu k rednemu posvetovanju. Če treba, pa se skličejo izredne seje. Za veljavno sklepanje mora biti pričujoča večina udov. Pritožbe zoper rzsodbe okrajnega šolskega sveta gredó na deželni šolski svet. V nujnih slučajih sme predsednik neposredne naravnave narejati, pa si mora v najbližnji seji pridobiti privolitev okrajnega šolskega sveta.

Minister za bogočastje in nauk imenuje za vsak okraj enega okrajnega šolskega nadzornika za dobo šest let in tam, kjer bi posebne okolščine to zahtevale, tudi več šolskih nadzornikov. Časih pa ima okrajni šolski nadzornik po več šolskih okrajev. Nadzor nad učenjem veroznanstva ne sodi pod okrajnega šolskega nadzornika, ampak pod višjo cerkveno gosposko. Okrajni šolski nadzornik ima dolžnost, šole občasno obiskovati in ogledovati. On ima pravico, v didaktiško-pedagoških stvareh nasvetovati in opažene napake odvrniti. On tudi vodi okrajne učiteljske konferencije. Okrajni šolski nadzorniki imajo dajati o svojem poslovanju okrajnemu šolskemu svetu poročila, katera se morajo predlagati s sklepi, zaradi tega narejenimi, vred deželnemu šolskemu svetu, in ta pošilja posebna poročila ministrstvu za bogočastje in nauk. Okrajni šolski nadzorniki dobivajo za svoje poslovanje splošni znesek iz državnih pomočkov.

Okrajnemu šolskemu svetu in okrajnemu šolskemu nadzorniku gre častni naslov „cesarski kraljevi“ (na Kranjskem).

(Dalje.)

Dopisi.

Goriško.

Z Goriškega. Slovensko učiteljstvo na Goriškem je razkosano na tri stranke, kar se je jasno pokazalo za državnozbornske volitve. Nekaj učiteljstva se je oklenilo narodne-napredne stranke; nekaj pomaga vleči dr. Gregoričevi stranki težki voz z razklopotanimi kolesi; ostalo učiteljstvo je sedlo na limanice kaplana Drmastje. Oglejmo si nekoliko bliže te tri stranke z učiteljskega stališča.

Narodna-napredna stranka se je pojavila v najnovšem času kot reakcija hudega terorizma dr. Gregoriča in grofa Coroninija. Stranka je zasnovana na trdni, solidni podlagi, priznavajoč vsem stanovom enakopravnost in veljavo. Vzela je v svoj program tudi učiteljsko vprašanje. Izrekla se je za izboljšanje gmotnega stanja in nadaljnjo izobrazbo. Stranka ima v svojem okviru svobodomiselnih elemente vse dežele, kateri so nam porok njene agilnosti in vsestranskega uspeha na gospodarskem, obrtnem in narodnem polju. Stranka dr. Gregoriča s svojo srednjeveško „Slogo“ je prehodna stranka, s katero ni resno računati, saj ona ne bo imela trajnega obstanka. Nji velja pregovor: *Tertium non datur*. Ta stranka bi bila učiteljstvu že davno lahko odpomogla, a mesto tega je ga celo prikrajšala na dohodkih, kar nam dovolj jasno dokazuje „črna tabla“. S to stranko, kakor rečeno, nam ni računati, pač pa si moramo ogledati sedanjo strančico kaplana Drmastje et consortes.

Strančica kaplana Drmastje je navdihnjena s pristnim klerikalizmom ter nima sedaj nikake politične veljave. Na vnanje se pokazuje učiteljstvu kot prijateljica, v notranjem pa goji upanje in stremlje za tem, kako da spravi šolstvo pod svojo oblast. Vsiljuje se mi vprašanje, katere stranke se naj učiteljstvo oklene? Kdor ni političen otrok, kdor premotruje trezno sedanji položaj in razmere ter vidi prihodnost za nekaj let pred seboj, temu je odgovor nepotreben. Vsakemu drugemu pa odločno odgovorjam: Oklenimo se narodne-napredne stranke, ker le to stranko zamore učiteljstvo hoditi, če se noče samo zaničevati in teptati v blato. Nepolitično bi bilo podpirati stranko dr. Gregoriča, katere obstanek je nemogoč. Bedasto in celo izdajalsko bi bilo podpirati klerikalno stranko iz naslednjega: Učitelj in duhovnik sta na deželi konkurenčna stanova radi ugleda. Učitelj, kateri se slepo vda duhovniku ter mu služi v politične namene, ne skrbi za ugled svojega stanu. Tak učitelj dela sam proti sebi, oziroma proti stanu.

Žalibože, da imamo še dosti takih mož-sebičnežev, katerim je stanovski ponos deveta briga. Tolažimo pa se s tem, da med sto ovcami je vedno kaka garjeva. Tovariši, oklenimo se narodne-napredne stranke, ker le v tej stranki je našemu stanu zagotovljeno častno mesto. Tovariši, organizujmo se, da solidarno odbijemo navale, kateri nam preté od naših navideznih prijateljev v črnih talarjih.

Dalmacija.

Proteklo je više vremena otkada sem imao sreću stisnuti Vam prijateljsku desnicu u bijeloj Ljubljani a do danas nijesam ispunio obećanje, da ću Vam poslati po koji dopis iz Dalmacije. Imajte me ispričana, preobterćen sam poslom, čim odložim što god, spominjat ću se redovito Vas i vrloga „Učiteljskoga Tovariša“.

„Učiteljsko pitanje“ raspredeno u cijeloj Austriji, nalazi odziva i u našoj lijepoj Dalmaciji, gdje ga budno drži časopis „Učiteljski Glas“, koji eto drugu godinu izlazi u mjesečnim svežcima u Zvonimirovom gradu, u Splitu. Tomu časopisu nema prigovora s/pedagogičko-književne strane u čem može se takmiti sa vašim cijenjenim „Popotnikom“ a ne bi mu prigovora bilo ni s političke, kada ne bi po koji put upadao u klerikalizam te kada bi bio brezobzirneje prema gore. Ali tko znade kako u nas vlada još vojnički sistem, jer kraljevinom upravlja

vojnici, pa vojništinom dišu i njegovi doglavnici; taj će „U. G.“ oprostiti tanku žicu servilizma radi okoline u kojoj se nalazi. Medjutim nadamo se, da će i u tom unapred biti bolje.

Rekoh, da je učiteljsko pitanje živo kod nas. I jest! Nema učiteljskog sastanka bilo službenog bilo privatnog gdje se ne govori o poboljšanju učiteljskih plaća. Javna politička štampa a osobito „Narodni List“ glasilo stranke prava, uređivan od državnog zastupnika Biankinia, stekao si je veliku zaslugu u zagovaranju interesa učiteljstva ne samo u materijalnom, da li i u moralnom pogledu, jer bi mnogi učitelj prošao knut od svojih starišina, da se ne boje vike „Narodnega Lista“. Biankiniu tomu pregaocu učiteljskog boljka, cijelo dalmatinsko učiteljstvo mora da bude zahvalno a i hoće.

Kako je dakle učiteljsko pitanje prodrlo svuda te kuca i na vrata prostoga težaka, tako nijesu mu se mogli oglušiti ni narodni zastupnici, koji su u lanjskom saborskom zasjedanju glasovali povišenje učiteljskih plaća ovim predlogom: „Prema učiteljskom stališu sabor izrazuje svoju sočut i duboko žali, što, uz najbolju volju istoga, financijske prilike zemlje još ne dopuštaju da se osnovana i pravedna molba učitelja u obzir uzme“. Kako vidite, zastupnici imali su na umu onu evangeosku da: „čovjek ne živi o samom kruhu“, koja preudešena za učitelja, koji je takodjer čovjek, glasila bi: „učitelj ne živi o samom kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz ustijuh . . . narodnega zastupnika“.

Nu jer su učitelji uvidili, da ih ona evangeoska de facto ne hrani i da bi oni po njoj de facto umirali od gladi, neprestadoše kucati te pitati ne samo riječi, nego i kruha, gospodaru! Zastupnici nijesu se ni sada oglušili vapaju učiteljstva, te su u ovogodišnjem zasjedanju sabora priskočili mu u pomoć još ne glasovanom zakonskom osnovom o poboljšanju učiteljskih plaća. Lani su učitelji morali se hraniti predlogom „o sućuti“, ove godine neka se hrane „osnovom zakona“ a tek treće godine možda se budu materijalno hranili i sankcioniranim zakonom.

Medutim da Vas izvjestim o toj osnovi zakona. Po njoj imati će učitelji I. reda 1200 K, II. reda 1100 K, a III. reda 1000 K temeljne plaće na godinu. Učiteljice 80%. Učitelji glavnijih gradova Zadra, Šibenika, Splita, Dubrovnika i Kotara 1300 K. Nadučitelji Zadra i Splita 400 K stanarine, oni I. reda 240 K, II. reda 220 K, a III. reda 150 K stanarine. Nadučiteljice 80%.

Ovo je u glavnom sadržaj zakonske osnove iznešene samo u prvom čitnjaju u IX. sjednici dalmatinskoga sabora 11. aprila t. g. Sabor je zatvoren i dok ne bude opet sazvan, taj zakon ne može biti glasovan ni sankcioniran, po tomu učitelji ostaju na onom, na čem su bili i do sada uz tu pogoršicu, da se njima dogodilo kao onomu siromaku, kojemu je udijeljena milostinja sa kakvom šprdnjom, jer preko volje udijeljena. Tako je i zastupnik Zore, taj „paljetkovač“ doviknuo: provisimo plaću učiteljima, ali znajte „oni su slabe kulturne sprema a uz to i zanemarena odgoja!“ Nastaje pitanje, bi li bilo bolje da učiteljima ne bude povisena plaća, nego da ih se tako vredja? Srećom da je uvredu izrekao . . . zastudnik Zore a da je vrijeme moralo biti negdje oko 8. sati u večer.

„Učiteljski Glas“ je donekle zadovoljan tom zakonskom osnovom. Istina učiteljstvo će ići korak napred k svome cilju; ali mi držimo, da ta zakonska osnova ima tri grdne mane, koje se apsolutno nisu smjele premućati.

Prva mana je, što plaće učiteljica ostaju i nadalje za 20% manje od onih učitelja; druga, što je stanarina odmjerena samo ravnajućim učiteljima i ravnajućim učiteljicama; treća, što se još trpi parija učiteljstva a to su podučitelji i podučiteljice.

Prostor vašega lista ne dopušta, da dokažem, kako se prvom manom i nadalje podvržava onaj stari nesmisao, koji bi vpravno morao ići u ropotarnicu a to je, ako učitelji zaslužuju 1 K, da učiteljice za istu radnju dobiju 80 hel. Ono što se traži od jednoga, traži se i od druge: jednake nauke, jednaki rād, a bogme i potrebe i zahtjevi su im jednaki — zašto da im pak i nagrade ne budu jednake?

Druga mana je takav absurdum, da o tom ne treba ni govoriti. Davati stanarinu samo ravnajućim učiteljima a drugim učiteljima ne!! Zar oni ne trebaju kuće i zaklona sebi i obitelji? Promislite kako mora biti onom učitelju u Zadru ili u Splitu, koji od svoje plaće mora otkidati barem 480 K za stanarinu, jer manje od te svote neće ni u Zadru, ni u većim gradovima Dalmacije naći pristojan stan, kakav se dolikuje učitelju. Po tomu od 403 učiteljskih sila što je minule školske godine brojila Dalmacija, 181 ne uživa stan u naravi niti stanarine, jer od 349 škola, 222 bilo je jednorazrednica, 87 dvo, 28 tro, 11 četvero i 1 šesterorazredna. Do glasovanja te zakonske osnove, još će vremena proći. Ne bi se li do tada mogle ove mane ukloniti?

Istra.

Slavno uredništvo! U broju drugom Vašega lista „Učiteljski Tovariš“ od dne 10. siječnja t. g. uvršten je i jedan dopis iz Istre, sastojeci iz par neslanih fraza kakve se obično čuje od učiteljstva u Kranjskoj, ali kojih ne čete čuti u našoj bijednoj Istri od hrv.-slov. učitelja. — Palo nekome na um, da valjda poradi osobnih razmjerica speruša svog župnika, pa eto ga gdje diže kletu zastavu namjerom, da poruši onu svetu slogu, koja vlada med svećenstvom i učiteljstvom u Istri. Pošto je onaj dopis zgražanjem i negodovanjem napunio sve učitelje naše narodnosti u Istri, pošto je to uredništvo obećalo, da će i nadalje uvršćivati onakvo podlo, bogomrsko klevetanje proti svećenstvu, te imajući pred očima, da je intencija takvim dopisom razdvojenje dviju stališa na korist i veselje naših kletih dušmana škole, napredka i narodnosti, izjavljuje niže potpisani tomu učit. listu u ime cielog učit. društva „Narodna Prosvjeta“ u Pazinu koliko sledi:

„Na odborskoj sjednici obdržavanoj dne 25. siečnja t. g. odlučilo se opomenuti uredništvo „Učit. Tovariša“, da u buduće, kada bi davalo tiskati onakve fantastičke plodove o tobožnjem učiteljskom klerikalizmu i sveničkoj premoći nad učiteljima u Istri, zahtjeva od dotičnika, da podpiše svoje častno ime, a da u ime učitelja ne izlože onakve lažne ilustracije pred cilim svietom.

Pustite, draga braćo iz Slovenije, pustite, da i nadalje cvate onaj liepi cviet sloge, ljubavi i mira izmedju svećenika i učitelja u Istri, pustite nas u „natražnjačtvu“ mi ne ćemo vašeg švabskog otrova u naše biedne dvore. — Pustite nas, da rukom u ruku sa svećenstvom nosimo zublju prosvjete i rodoljublja u siromašne kolibice našeg mukotrpnog istarskog puka. Nije nama do objesti braćo naša! — Nama je do toga, da se rodu pomogne, da rod spasimo iz pandža ričućeg lava, pa tko bi na se i gledao, kad nam se rod sa životom bori.

Mi nemamo vremena za nekorisno brbljanje, nam su ruke žuljave, a čelo potno: al su izmučena uda i sve-

ćenika naših, koji su prije odnas rukave zasukali, te odpočeli teško djelo prosvjete.

Bili bio blagoslovljen rad naš skupni, ako bismo mi rušili što oni rade ili obratno? . . .

Nasuprot slovenska braća, svećenstvo podpomože zborom i tvorom učiteljsko djelovanje, a potvora je i to najernija potvora, reći, da ga ono sprečava. — Neka Vam kaže istarski patnik hrv. i slov. narodnosti koliko ih svećenici nagovaraju, da prose učitelja, koliko im molba napišu, da dobiju školu i učitelja, neka Vam kažu učenci koliko for. potroše naši svećenici za škole i knjige školske, koliko puta brane učitelja i životom svojim od jala i napadaja proti neprijateljima škole.

Dodji delijo „m“ stvojim imenom na vidjelo, nabroji par hrv. in slov. učitelja iz Istre, (talijana našao bi mnogo), koji odobravaju tvoje crno djelo rušenja sloge izmedju svećenstva i učiteljstva, nabroji par učitelja (iz Istre), koji odobravaju politički život učitelja u Kranjskoj, što su se bacili sasvim u okrilje liberalne stranke, te podpomožu paliti oganj bratoubojstva, namjesto da su se, kao što se učiteljem pristoji, postavili med jednim i drugim kao apostoli mira i sloge.

Nu, mi se ne pačamo u njihov užu djelokrug, ali mi takodjer ne ćemo tih ezotičkih biljka: liberalizma i klerikalizma — ergo — tko ga u Istri hoće izdajica je ovog našeg doma i roda, rušitelj je mira i sloge i stog daleko mu kuća od nas! Ako je pako to i isti „Učiteljski Tovariš“ ili možda čak: „Zaveza“ onda i njim daleko kuća od nas, ili daleko nas od njihove kuće.

Odbor Učiteljskoga Društva: „Narodna Prosvjeta“ u Pazinu.

Buzet, dne 25. siečnja 1900.

Predsjednik:

Jos. Bačić.

Tajnik:

Jos. Kraljič.

Opomba uredništva: Gosp. predsjednik Bačić nam je z dopisom vred pisal: „... dakle tiskajte ili dajte sami sličnu izjavu i to odmah inače bit će zlo...“ Da nismo dopisa tiskali odmah, je vzrok ta, da imamo tako malo prostora, da ne moremo s spisi naprej, zavoljo tega upamo, da neće biti još zlo! Dopis priobčujemo, da vidijo naši istrski tovariši, da smo njim nasproti nepristranski, najsi se bo čutilo kranjsko učiteljstvo razžaljeno zaradi nekaterih ne baš najlepših in kolegijalnost izpričujočih obsodeb. Da smo frazerji, tega ni bilo treba poudarjati „Narodni Prosvjeti“, to so nam neovržno dokazali naši najboljši prijatelji, zbrani okolo „Slovenca“, kar je menda znano tudi istrskim tovarišem. Znano je tudi že širokemu svetu, da smo se „u Kranjskoj bacili sasvim u okrilje liberalne stranke, te podmožu (to smo mi!) paliti oganj bratoubojstva!...“ To so že vse urbi et orbi razglasili pospeševalci naših naporov, slovenskemu in istrskohrvaškemu učiteljstvu najprijaznejši listi „Slovenec“, „Domoljub“, „Slovenski List“, „Slovenski Gospodar“, „Katoliški Obzornik“, „Gorica“ in „Slovenski učitelj“, torej listi, ki jih urejujejo, pišejo in bero — duhovniki! Dovoljumo si izraziti mnenje, da nimajo istrski vrli tovariši pojma o tem, kako ravna klerikalizem na Slovenskem z učiteljstvom. Toliko hujskanja, toliko lažnjivega obrekovanja, toliko denunciranja, toliko zlobnih napadov, kot smo jih morali prebiti slovenski učitelji od naših nasprotnikov, bi navdalo tudi naše tovariše v Istri z onim „švabskim otrovom“, ki nam ga meče v lice pričujoči dopis. Ali Bog nam je priča, in vsi naši liberalni grehi naj nam ne bodo nikdar odpušćeni, ako nam vstaja v grešni duši misel, da hočemo ugonobiti „onaj liepi cviet sloge, ljubavi i mira izmedju svećenika i učitelja u Istri!“ Naj cvete, naj se razvija, a naj obrodi tudi sad, ki ga bodo veseli naši istrski tovariši. To želimo od srca! — G. Bačić je bil — ni dolgo temu — v Ljubljani in je pravil drugim, da bi

rad govoril z nami. Žal nam je, da smo govorili le s posrednikovim posrednikom, a ne z gosp. Bačićem samim, kateremu bi povedali lahko marsikaj, kar bi odprlo njemu in njegovim tovarišem oči. Prišel bo dan, ko bodo rekli z nami vred, da ni verjeti učitelju samim besedam. A dalje nečemo o tem govoriti, da nam ne bi mogel kak zlobni Koblar ali kdo iz njegove kompanije očitati, da smo mi prvi povzročitelji razjasnitve žalostnih razmer v tožni Istri. Vse bo prišlo kakor povsod in kakor mora!

Lepo in hvalevredno je, kar govori dopis o dobrih dejanjih istrske duhovščine. Ni pa hvalevredno, da je istrsko učiteljstvo za tirolskim učiteljstvom najslabše plačano v Avstriji. Temu so pa gotovo krivi tisti možje, katerim je poverjeno vodstvo hrvaškega, slovenskega in laškega naroda v Istri. Ost našega dopisnika ni naperjena proti č. duhovščini kot taki, ampak proti voditeljem, ker nič ne store za izboljšanje gmotnega stanja istrskega učiteljstva. Duhovnik gori, duhovnik doli, poslanec gori, poslanec doli, če dela učiteljstvu le prijazen obraz, pa ga neče videti in mu pomagati, ko strada in umira gladu on in njegova družina! Seveda, enaka krivda zadene tudi laške voditelje; teh naj se pa loti laško učiteljstvo. Lepo je živeti v slogi, in s složnim delovanjem se mnogo doseže, a kaj hočemo s tako slogo, ki je očitna poguba nove šole in naprednega učiteljstva. Goriško učiteljstvo je bilo tudi še pred nedavnim časom enakih misli kakor je danes istrsko. In danes — bijejo boj s klerikalizmom, kakršnega bije kranjsko in štajersko učiteljstvo, in tak boj se bo bil v bližnji bodočnosti tudi v tožni Istri. Žal, da je tako!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Ljubljansko učiteljsko društvo“ bode imelo svoje redno mesečno zborovanje v ponedeljek dne 11. rožnika t. l. ob 6. uri popoldne v IV. a razredu I. mestne deške šole v Komenskega ulicah. Vzpored: 1. Predsedstvena naznanila. 2. Dopisi. 3. Enotne pisne oblike za vse ljubljanske šole — poroča Iv. Krulec. 4. Nasveti. Gostje dobro došli!

„Ljubljansko učiteljsko društvo“ priredi v četrtek dne 7. rožnika t. l. popoldne izlet v Podutik — Št. Vid. Prijatelji društva dobro došli!

„Ljubljansko učiteljsko društvo“ je imelo svoj redni mesečni zbor dne 7. p. m. ob 6. uri popoldne v IV. a razredu I. m. šole. — Predsednik g. Fr. Gabršek pozdravi navzoče, omeni, kako neugodno je rešil deželni zbor vse naše prošnje, ter povabi vse k izletu na Vrhniko. — Tajnik g. Jak. Furlan prebere dopise glede meščanskih šol in glede hospitacij. — Potem je poročal g. predsednik o formalnih učnih stopnjah, in sicer kako naj se učitelj temeljito pripravi za razlaganje zemljepisne dolžine in o razliki časov v posameznih krajih. Poročilo je bilo tako vestno in strokovnjaško sestavljeno, da zasluži, da bi bilo objavljeno v kakem šolskem listu.*) — Sprejeti so bili naslednji nasveti: 1. Naše društvo pristopi kot pokrovitelj h konviktu. Odbor določi broke. 2. Odboru se naroča, da sestavi enotne pisne oblike, ki naj jih c. kr. mestni šolski svet uvede v vse ljubljanske šole, ter naj o njih poroča pri prihodnjem zborovanju. 3. C. kr. m. š. svet blagovoli odrediti, da zanaprej odpadejo separatne prošnje za petletnice, in da odslej le šolski voditelj uradno naznani in prosi za učitelja, da se mu nakaže, kadar je prišla doba, v kateri mu pripada. 4. C. kr. m. š. svet se naprosi, da blagovoli na pristojnem mestu posredovati, da bodo poučevali na obrtni nadaljevalni šoli kolikor moči le ljudskošolski učitelji. 5. C. kr. m. š. svet se naprosi, da zviša remuneracijo na obrtnih pripravljavnicah od 75 kr. na 1 gld. 6. Prošnja za izboljšanje službenih prejemkov ljubljanskega učiteljstva se ponovi za prihodnje zasedanje deželnega zbora kranjskega in podpre razen

*) V „Popotniku“.

prejšnjih razlogov zlasti še z dokazili o draginji v Ljubljani.*) 7. Nekaterim sodelovalcem pri društvenih večerih naj se izreče ustmena zahvala. 8. Učitelji se vabijo k pristopu k društvu za zgradbo zavetišča in vzgojevališča. — V četrtek dne 10. p. m. je naše društvo izletelo s popoldanskim vlakom na Vrhniko. Izletnike (26 na številu) je pričakovalo domače učiteljstvo na tamošnjem kolodvoru, katero nas je potem vodilo po prijaznem trgu. Posebno hvaležni pa moramo biti naddavkarju gospodu Grudnu. On je sicer že obče znan kot pravi prijatelj učiteljstva, a ta dan se je popolnoma žrtvoval nam. Razkazoval nam je vse znamenitosti Vrhnike, katera se je v zadnjem času jako olupšala, kar je pa tudi največ njegova zasluga. Slava mu! Takisto prijazna sta bila tudi gđc. učiteljica Vidic in g. učitelj Luznik. Ves popoldne sta žrtvovala svojim kolegom in kolegijam. Pravo kolegijalnost so pokazali tudi vsi trije gg. tovariši iz Borovnice, kateri so prišli na Vrhniko, da pozdravijo svoje ljubljanske tovariše. Le prehitro smo se morali ločiti od lepe Vrhnike in dragih nam tovarišev in znancev. —n.

Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj je imelo 17. p. m. v Ribnici svoje letno zborovanje. Vdeležba je bila radi slabega vremena precej pičla. Vendar je vladala med zborovanjem živahnost ter se je videlo, da so prisotni društveniki vneti za stvar. Razpravljalo se je o „Zavezinem“ predlogu glede odprave kraj. šol. nadzornikov ter o odvetju pravice sestavljanja terno-predlogov krajnim šol. svetom. Nadalje sta se volila Št. Tomšič in J. Hribar delegatoma v Maribor, novi voljeni odbor pa se je konstituiral tako-le: F. Gregorač, nadučitelj v Dolenji vasi, predsednik (na predlog dose-danjega predsednika Tomšiča), And. Čvar, učitelj v Vel. Poljanah, njega namestnik, F. Štefančič, učitelj v Ribnici, tajnik, J. Hribar, učitelj v Ribnici, blagajnik, Št. Tomšič, nadučitelj v Ribnici, odbornik. Društvo je član „Slov. učit. društva v Ljubljani“ in „Zaveze“. Radi tega je izgubilo dva člana, znanega g. F. Jakliča in njegovo soprogo. V svrhu boljšega uspevanja društva je bil sprejet tajnikov predlog, da se pri vsakem društvenem šestanku določi že naprej poročevalec za bodoče zborovanje. Za sedaj se je v to zavezal novi predsednik.

Iz kranjskega okraja. Kdor se misli vdeležiti občnega zbora učiteljskega društva za kranjski šol. okraj, ki bo dne 7. t. m. z že objavljenim dnevnim redom, blagovoli naj radi skupnega obeda sporočiti svojo vdeležbo do 5. t. m. gosp. Jos. Kraglu, nadučitelju v Tržiču.

Koncert za konvikt se je obnesel nepričakovano dobro. Čistega nad 200 K.

Pedagoško društvo v Krškem ima 27. rožnika t. l. popoldne ob 3. uri svoj letni občni zbor z običajnim dnevnim redom na vrtu g. Gregoriča.

Vabilo k učiteljskemu zborovanju radovljiskega učiteljskega društva v dan 7. rožnika t. l. ob 10. uri dopoldne v Zasipu. Na dnevnem redu je hospitacija v šoli gospice Franjice Vovkove.

K prav obilni vdeležbi vabi

odbor.

Štajersko.

Maribor. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo 3. dne vel. travna meseca v leiterberg-krčevinski šoli. Po prečitaniu in odobrenju zadnjega zapisnika poroča g. predsednik o teh-le dopisih: 1. Učiteljsko društvo v Voitsbergu vabi vse štajersko učiteljstvo, da bi se trdno združilo v eno zavezo, zakaj le tedaj bi bil boj, kojega bije učiteljstvo sploh, uspešen; 2. Celjsko učit. društvo vabi načelnike spodnještajerskih učiteljskih društev o priliki učit. shoda dne 17. mal. travna v Mariboru na posvetovanje glede ustanovitve zaveze spodnje-

*) Vsi dokazi so bob ob steno! Izkušnja nas uči, da so za naše prošnje vsa ušesa gluha. Po naših mislih je vsaka prošnja odveč. Pravico imamo, da zahtevamo! Hlapec, če meče gnoj iz hleva, hoče biti plačan, da se vsaj lahko do sitega naje. Učitelj, ki vzgaja mladino, hoče biti plačan, da vsaj ne strada. Ta paralela ni sicer najsrečnejša, pa kaže v čudni luči tiste, ki nam režejo kruh! Preprosti selski gospodar zna bolj ceniti delo svojega hlapca nego odločujoči faktorji delo svojega učiteljstva. Doslej smo bili „biba leze — tovor nese“, odslej bodimo „mož stoji — svoje hoče!“ Uredn.

štajerskih učit. društev, katera bi bila korporativno tudi ud štajerskega Lehrerbunda; 3. Ptujsko učit. društvo vabi slovenjebistriško in naše društvo na skupen majnikov izlet v Zgornjo Polskavo dne 17. vel. travna. Vsem predlogom, izrečenih v imenovanih dopisih, pritrdijo navzoči enoglasno. — G. predsednik poroča nadalje o splošnem učit. shodu dne 17. mal. travna v Mariboru. (Shod se je sklical najpred pod imenom „Obmännerkonferenz“, a policija ga je prepovedala!) Ker bode o tem shodu gotovo kdo natanko poročal, ni treba na tem mestu o njem pisati. Navzoči vzamejo poročilo na znanje ter pritrdijo vsem sklepom, storjenim pri tem shodu. — Da se bode vedelo, koliko naročnikov na Lehrerbundovo glasilo šteje vsako društvo, se prosijo vsa šolska vodstva v našem okraju, da zanesljivo poročajo do 1. rožnika društvenemu predsedniku o številu naročnikov na posameznih šolah. — Podavanje tovariša g. M. Lichtenwallnerja se je moralo preložiti na prihodnje zborovanje, ker je bil čas, odmerjen za zborovanje, že potekel, in ker se je vdeležilo današnjega zborovanja zaradi slabega vremena primeroma malo število udov. D.

Maribor. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje 6. rožnika točno ob 10. uri dopoldan v okoliški šoli. Podaval bo gosp. Matija Lichtenwallner.

Ker bo pri tem zborovanju govoriti o važnih društvenih zadevah, pričakuje odbor polnoštevilno vdeležbo.

Jožef Lasbacher,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima v nedeljo dne 10. rožnika ob polu 11. uri dopoldne v prostorih deške okol. šole v Celju svoje redno zborovanje z nastopnim vzporedom: 1. Zapisnik zadnje seje. 2. Društvene zadeve in nasveti. 3. Volitev delegatov za letošnje glavno zborovanje „Zaveze“. 4. Iz šolske prakse. — K obilni vdeležbi v imenu odbora prav uljudno vabi

Armin Gradišnik,
t. č. predsednik.

Hum pri Ormožu. Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 7. rožnika t. l. pri sv. Tomažu nad Veliko Nedeljo po sledečem vzporedi: 1. Ob pol 10. uri predpoldan sv. maša zadušnica po pokojnem tovarišu g. Vekoslavu Krenerju. 2. Ob polu 11. uri na tamošnjem pokopališču odkritje nagrobnega spomenika istega pokojnika. Petje žalostink. 3. Ob 11. uri zborovanje v šoli. a) Zapisnik. b) Društvena poročila. c) Predavanje g. nadučitelja Sivka „O pomoru ali kugi na Slovenskem Štajerskem s posebnim ozirom na ptujsko okr. glavarstvo“ ali g. učitelja Loparnika: „Nekatere misli o uporabi prstov pri računanju v 2. in 3. šolskem letu“. d) Volitev delegatov za občni zbor „Zaveze“. e) Slučajnosti. 4. Skupni obed ob 1. uri popoldne — kovert 60 kr. — oglasbe pri gosp. nadučitelju Sivku.

K zelo mnogobrojni vdeležbi vabi uljudno vse društvenike, čast. sosedno učiteljstvo, prijatelje šole in učiteljstva

Anton Porekar,
t. č. načelnik.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo 10. rožnika ob 10. uri dopoldne pri Sv. Križu tik Slatine po zadnjič določenem vzporedi. Takrat se bodo volili tudi odposlanci k glavnemu zboru „Zaveze“.

K obilni vdeležbi vabi najuljudneje odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj bo zborovalo v četrtek dne 7. rožnika 1900 dopoldne ob pol 11. uri v okoliški šoli z nastopnim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Pogovor o prvih dveh vprašanjih za letošnjo okr. učiteljsko konferencijo. Poročevalci gg. A. Ogorelec, V. Kajnih in M. Tušek. 4. Slučajnosti. Ker je posebne zanimivosti točka 2., vabi na polnoštevilno vdeležbo

Fr. Šorn,
t. č. predsednik.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje 7. dne ržnega cveta ob 2. uri popoldne v Gomilskem po istem vzporedi, kakor je bil naznačen za 20. dne vel. travna, na kateri dan se zaradi deževnega vremena ni moglo zborovati. — Ko bi bilo pa 7. dne ržnega cveta zopet neugodno vreme, se preloži zborovanje na prihodnji četrtek.

K polnoštevilni vdeležbi vabi odbor.

Književnost in umetnost.

„**Glasbena Zora**“, št. 5. II. letnik ima to-le vsebino: O bistvu molovega tonovskega načina. Spisal Danilo Fajgelj. — Koncerti: Kamniški salonski orkester. — Jan Kubelik. — Novemeškemu g. anonimusu. — Opazka k pesmi „Prememba“. — Hrv. pev. društvo „Trebevič“. V glasbeni prilogi: Pevskemu zboru goriškega Sokola. Domu in ljubezni. Besede Eng. Ganglove. Uglasbil za moški zbor Danilo Fajgelj. — Prememba. Uglasbil za mešani zbor dr. Benj. Ipavec. — Zvon na gori. Za moški zbor uglasil Fr. Ferjančič. — Iz mojih pesmi. Štev. 5. Za klavir uglasil Jos. Procházka.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani. G. Rudolf Piš, učitelj v Čerknici, na knj. kr. podr. šte. 120, 8 K; g. Fran Papler, nadučitelj v Borovnici, nabral na godovanju g. župana Ivana Majarona 8·5 K; gđc. Ana Zevnik, učiteljica v Škofjanu, na knj. kr. podr. št. 71, 24 K; g. J. Svetlič v Škofji Loki nabral 7·88 K v veseli škofjeloški družbi o priliki izleta čez Ljubnik na „Kazino“.

† **Fran Mercina**, učitelj na Gočah pri Vipavi, je umrl dne 18. velikega travna. Pokojnik je bil vzoren in napreden učitelj, vrl tovariš in rodoljub. Tak mož zasluži, da mu postavi tudi naš list dostojen spomenik, zato se priporočamo bližnjim prijateljem njegovim, da nam kdo napiše natančen nekrolog njegov. N. v m. p.!

Prošnja. G. Jos. Somrek, kapelan v Marenbergu, prosi v imenu družbe sv. Cirila in Metoda za družbeno šolo na M u t i „Učiteljskih Tovarišev“ poprejšnjih letnikov in drugih primernih knjig.

Vsem šolskim vodstvom. Letošnja okrajna učiteljska konferencija za ljudske šole krškega okraja bo dne 27. rožnika 1900. l. v šolskem poslopju v Krškem. Začetek točno ob 9. uri dopoldne. Vzored: 1. Otvoritev konferencije. 2. Imenovanje predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev. 3. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o stanju šolstva v okraju in njegove opazke pri nadzorovanju šol. 4. Sredstva, katerih naj se posluhuje učiteljstvo v nadaljno izobraževanje. (Referenta, oziroma referentinja določi pri konferenciji c. kr. okrajni šol. nadzornik.) 5. Zrak, praktična obravnava z učenci 3. razreda krške šole. (Gđc. Schmidinger.) 6. Poročilo književnega odbora o zaznamku knjig, ki so sposobne za šolarsko knjižnico. 7. Določilo učnih knjig in samoučil za šolsko leto 1900/1901. 8. Poročilo književnega odbora o stanju, uporabi in računu okrajne učiteljske knjižnice. 9. Določitev knjig, katere naj se nakupijo za okrajno učiteljsko knjižnico. Dotični nasveti naj se vpošljejo pisмено do 23. dne rožnika t. l. knjižničnemu odboru. 10. Volitev a) stalnega, b) knjižničnega odbora, e) dveh zastopnikov učiteljstva v c. kr. okrajnem šol. svetu za prihodnje šestletno dobo. 11. Posamezni nasveti, ki pa naj se vsaj do 23. dne rožnika t. l. pošljejo c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku.

To se naznanja šolskemu vodstvu s pristavkom, da se ima o tem obvestiti tamkajšnje učiteljstvo in poučiti, da mora vsakdo, ki bi bil kakorkoli zadržan, udeležiti se konferencije, opravičene razloge zadržka poprej pisмено naznaniti predsedniku konferencije.

Slednjič se opozarja, da se bode o samostalnih navsvetih in o navsvetih knjig za učiteljsko knjižnico le tedaj obravnavalo pri konferenciji, ako se taisti pravočasno in pisмено dpošlje dotičnima odboroma.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem dne 13. malega travna 1900.

Schönberger.

V Kranju bo od 3. do 10. t. m. razstava risarskih izdelkov obrtne nadaljevalne šole.

Usposobljenostni izpiti. Pred izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Kopr u so naredili sledeči gg., oziroma gospodične usposobljenostne izpite

za ljudske šole: Josip Šorč iz Žage pri Bovcu, Franc Muznik iz Vrsnega, Bruno Jurinčič Pazin, Janko Grad Planina pri Vipavi, Lucija Lesica iz Dragebaščanske, Ljubica Šepič iz Hrušice, Albina Gerželj iz Tolminskega.

Moderna šolska klop. Tukajšnja narodna tvrdka za izdelovanje pohištva J. J. Naglasa je sestavila šolsko klop, ki ustreza najmodernejšim pedagoškim zahtevam. To klop je vojna mornarica sprejela kot najboljšo izmed doposlanih modelov ter jo naročila za mornarično strojno šolo. Ker se bodo šolski krogi nedvomno zanimali za to novo šolsko klop, je izločila tvrdka J. J. Naglas tako vzorno klop v svojem skladišču javnosti na ogled.

Iz c. kr. okrajnega šolskega sveta v Krškem. V seji dne 14. vel. travna se je določilo, da bode letošnja uradna učiteljska skupščina dne 27. rožnika v Krškem. Poleg običajnih točk bode na dnevnem redu: Sredstva za nadaljno izobraževanje učiteljev in praktična obravnava berila: „Zrak“ z učenci 3. razreda. — V tej seji se je poudarjalo z ozirom na to, da je v našem okraju deloma že uvedena javna kvalifikacija, da bi se ta kvalifikacija tako vršila, kakor je razglašeno in razpravljano bilo v „Uč. Tov.“ št. 11 t. 1.

Okrožnica. C. kr. okrajni šolski svet sklicuje okrajno učiteljsko konferencijo na dan 11. mal. srpana t. l. v Črnomlju ob 9. uri zjutraj. Dnevni red: 1. Predsednik otvori konferencijo in imenuje namestnika. 2. Volitev dveh zapisnikarjev. 3. Opazke o priliki nadzoroovanja šol. 4. Kako otroke navajati, da pozdravljajo? Referente določi žreb. 5. Določitev učnih knjig za bodoče šolsko leto. 6. Poročilo in računi okr. učit. knjižnice. 7. Volitev knjižničnega in stalnega odbora. 8. Volitev dveh zastopnikov učiteljstva v c. kr. okr. šolski svet. 9. Nasveti, ki naj se pošljejo 8 dni prej predsedniku konferencije.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju dne 20. vel. travna 1900.

Umrl je v Trstu gosp. Jos. Lavrenčič, učitelj na ondolni državni nemški šoli in okrajni šolski nadzornik za okolico. Namesto njega je imenovan začasnim okraj. šolskim nadzornikom g. Ivan Neckermann, pripravniški učitelj na Proseku.

Zahvala.

Slavno ravnateljstvo banke „Slavije“ v Ljubljani je izročilo podpisani „Zavezi“ dne 17. vel. travna t. l. kakor lansko leto tudi letos zopet 1000 K upravnine od zavarovanj, ki so jih sklenili gg. učitelji. Za ta lepi znesek izreka podpisano vodstvo velecenjenemu ravnateljstvu iskreno zahvalo; obenem pa tudi priporoča najtopleje to solidno, domačo zavarovalnico jugoslovanskemu, v „Zavezi“ združenemu učiteljsktvu.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“

v Ljubljani, dne 23. vel. travna 1900.

L. Jelenc,
predsednik.

Drag. Česnik,
tajnik.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 351

Kranjsko.

o. šol. sv. Na mestni dvorazredni ljudski šoli na Karolinski zemlji je popolniti mesto učiteljice z zakonitimi službenimi prejemki in s prostim naravnim stanovanjem, obstoječim iz kuhinje in dveh prostornih sob.

Po predpisanem potu vložene prošnje za to službo prejema do 20. rožnika 1900 podpisano šolsko oblastvo.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrta leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

V pošte se bodo jemale samo take prosilke, ki se zavežejo, da bodo stanovale na svojem službenem mestu na Karolinski zemlji, a ne morebiti v Ljubljani.

Po zgoraj določenem roku dospele prošnje se ne vzamejo v razpravo.

C. kr. mestni šol. svet v Ljubljani, dne 20. vel. travna 1900.

Št. 328

o. šol. šol. Na dvorazredni ljudski šoli v Fari-Vasi se razpisuje mesto nadučitelja in šolskega voditelja s sistemizovanimi prejemki v stalno, oziroma v začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 25. rožnika vlagajo tu-sem.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 22. vel. travna 1900.

Št. 476

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Spodnji Idriji je popolniti nadučiteljsko mesto.

Prošnje je vlagati semkaj do 20. rožnika 1900.

C. kr. okr. šolski svet v Logatcu, dne 15. vel. travna 1900.

Št. 666

o. šol. sv. Na štirirazrednici v Mokronogu se razpisuje učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno ali začasno nameščenje. — Oziralo se bode samo na moške prosilce.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se vlagajo po predpisanem potu do dne 20. rožnika t. l. tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 15. vel. travna 1900.

Na enorazredni ljudski šoli pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko se razpisuje služba učitelja-voditelja z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 15. rožnika t. l. tu-sem vlagajo.

C. kr. okr. šolski svet v Kranju, dne 15. vel. travna 1900.

Št. 655

o. šol. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Krškem se razpisuje učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno ali začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo do dne 20. rožnika t. l. tu-sem.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 16. vel. travna 1900.

Št. 378

o. šol. sv. Nadučiteljsko mesto na štirirazredni ljudski šoli v Št. Vidu pri Zatični se razpisuje v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim službenim potom vlagajo tu sem do 30. rožnika t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 14. vel. travna 1900.

Št. 56

Štajersko.

o. šol. sv. Na štirirazredni ljudski šoli na Vranskem se razpisuje nadučiteljsko mesto; na trirazredni ljudski šoli v Zibiki, v šmarjskem šolskem okraju, in na dvorazredni ljudski šoli v Št. Rupertu, v laškem okraju po eno učiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Prosilci, oziroma prosilke za katero teh mest naj svoje prošnje, opremljene z zrelostnim in z izpričalom učne usposobljenosti in za voditeljsko mesto tudi z dokazilom usposobnosti za subsidiarčni pouk v kat. veronauku, potom predpostavljenega okrajnega šolskega sveta do 20. rožnika t. l. vlagajo pri dotičnem kraj. šolskem svetu, Celje, dne 9. vel. travna 1900. *Attems, l. r.*

Listnica uredništva:

V Istro: To so prisiljeni, naročeni pojavi, ki se bodo kmalo razpršili in zrak. Agitacija proti našemu listu je umetno zanešana s Kranjskega, a to nas ne plaši; zato bomo tudi v prihodnje dragevolje sprejemali Vaše in Vaših somišljenikov dopise. — Na Dunaj: Prihodnjič! — G. K. Svoboda: Vaš članek bomo nadaljevali prihodnjič; prosimo potrpljenja. — V Vipavo: Hvala lepa na poslanem! Mnogim drugim dopisnikom: Prosimo potrpljenja; vse pride na vrsto. — G. A. Kuraj—B.: Hvala lepa! Bomo uporabili pri prvi priliki.